

ugledu časopisu ako bi se uredništvo Vijenca zbog dosadašnjih intervencija gore spomenutoga tipa javno ispričalo čitateljstvu i autorima. S poštovanjem, Mario Grčević²⁷

Stoga zaista ne treba čekati do 2014. Već se 2001. znalo što mora pretegnuti pa se domaća zadaća u obliku novoga pravopisa može već sada izvaditi ispod stola i objaviti.

Sažetak

Nataša Bašić, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Zagreb
UDK 81'27:811.163.42, stručni rad
primljen 8. srpnja 2011., prihvaćen za tisak 19. siječnja 2012.

Croatian Language and Linguistics Today:
Normative Disputes and Political Challenges

The article discusses the language and orthographic turmoil in Croatia between 1991 and 2012, and the Government's language policy.

PITANJA I ODGOVORI

EKOŠKOLA, EKO ŠKOLA ILI EKO-ŠKOLA?

Da bismo odgovorili na pitanje postavljeno u naslovu polazimo od pitanja što je sastavnica *eko-* u riječi *ekoškola*. Postavlja se i pitanje razlikuje li se sastavnica *eko-* u riječi *ekoškola* od sastavnice *eko-* u riječima *ekologija*, *ekolog*, *ekološki*, *ekofobija*, *ekonomija* i *ekosustav*. U svim je navedenim primjerima sastavnica *eko-* nastala od grčkoga οἶκος što znači 'kuća, dom, boravište, okoliš, mjesto za život'. To je značenje razvidno u riječi *ekofobija* koja znači 'strah od doma', a sastoji se od sastavnica *eco-* + *-phobia*; οἶκος (*oikos* 'kuća') i φόβος (*phobos* 'strah'). U tome primjeru možemo govoriti o slaganju tuđih osnova. Na isti su

način od grčkih sastavnica nastali i nazivi ostalih fobija: *dentofobija* (strah od zubara), *klaustrofobija* (strah od zatvorenih prostora), *agorafobija* (strah od otvorenih prostora), *akrofobija* (strah od visine) itd. te riječi kao *ekonomija* i *ekologija*.

Za razliku od tih riječi u riječima *ekočizmica*, *ekofrotir*, *ekohrana*, *ekoigračka*, *ekojastuk*, *ekokošara*, *ekokoža*, *ekomama*, *ekooaza*, *ekoodbor*, *ekopamuk*, *ekoriba*, *ekoškola*, *ekoturizam*, *ekovoćarstvo*, *ekobrod*, *ekolanac*, *ekosustav*, *ekovrećica* sastavnica *eko-* dodana je na domaću ili udomaćenu osnovu. Sastavnica *eko-* koja se nalazi u tim primjerima nastala je skraćivanjem pridjeva *ekološki* koji znači 'koji se odnosi na ekologiju i ekologe'. Riječ *ekologija* znači 'znanost o suživotu svih živih organizama u prirodi,

²⁷ Kao u Vijencu, tako se s tekstovima postupa i u Kolu. O tom sam u Jeziku pisala u radu: O mjestu zanaglasnice i o lektorima, god. 53., god. 2006., str. 70. – 72. U Glasu koncila svako su mi *ne ću* promijenili u *neću*, a svako *rje* u *re*. Osobito ističem da u Školskim novinama nema takvih zadiranja u autorske tekstove. (Napomena, Sanda Ham)

o njihovu djelovanju na okolinu u kojoj žive i o djelovanju okoline na njih'. Riječ *ekologija* nastala je pak od sastavnica grčkoga podrijetla *eko-* i *logos*. Riječ *ekologija* prvi je upotrijebio njemački zoolog Ernst Haeckel koji je pod pojmom ekologije smatrao „odnos živih organizama prema njihovu organskom i neorganskom okolišu.“

Sastavnica *eko-* nije samostalna, pa se ne može pisati ni kao samostalna riječ ni sa spojnicom. Takva nesamostalna sastavnica naziva se vezana leksička osnova (ili po nekim autorima vezani leksički morfem). Vezane su leksičke osnove uglavnom klasičnoga, grčkoga i latinskoga, podrijetla. Vezane se leksičke osnove dijele na prefiksoide i sufiksoide. Prefiksoidi se dodaju ispred osnove riječi, a sufiksoidi iza osnove riječi. Prefiksoidi se razlikuju od prefiksa, a sufiksoidi od sufiksa jer imaju i leksičko značenje. Dakle, prefiksoide određujemo kao punoznačne vezane osnove koje se pri tvorbi dodaju ispred osnove ili riječi i tvore novu tvorenicu, a sufiksoide kao punoznačne vezane osnove koje se pri tvorbi dodaju iza

osnove i tvore novu tvorenicu. Pod vezanom osnovom podrazumijevamo osnovu od koje dodavanjem samo gramatičkih morfema ne možemo dobiti samostalnu riječ.

Posljednjih desetljeća dolazi do širenja tvorbe s pomoću prefiksoida u mnogim jezicima, ponajprije u nazivlju, ali prefiksoidi sve više prodiru i u opći rječnik. Prefiksoidi uglavnom završavaju samoglasnikom *o*, npr. *agro-*, *aero-*, *avio-*, *auto-*, *bio-*, *euro-*, *fito-*, *foto-*, *socio-*, *zoo-*, a rijetko i kojim drugim, npr. *e* u *tele-*. Postoje i domaći prefiksoidi, npr. *polu-*, *protu-*, *nazovi-*, *nadri-*, *vele-*, ali su oni mnogo rjeđi od prefiksoida stranoga podrijetla.

Dakle, u riječi *ekoškola* sastavnica *eko-* vezani je leksički morfem, prefiksoid nastao pokraćivanjem pridjeva *ekološki* kao što je i npr. prefiksoid *leuko-* nastao pokraćivanjem pridjeva *leukocitni*. Prefiksoidi se pišu zajedno s osnovom kojoj se predmeću, pa treba pisati *ekoškola*.

Milica Mihaljević

OSVRTI

ZBRAJANJE KRUŠAKA I JABUKA

 zvan Hrvatske u odvojenim institucijama Europske Unije sve češće susrećemo tekstove (projekte, programe) koji su sastavljeni od mješavine različitih počela srpskoga, hrvatskoga ili bošnjačkoga jezika. Navest ćemo jedan primjeran ulomak koji karakterizira tu jezičnu mješavinu:

„U prvoj fazi (započetoj 2007. i okončanoj Prvim simpozij(um)om 9. i 10. oktobra/listopada 2008. u Gracu/Grazu), analizirali smo temu Ivo Andrić: Grac – Austri-

ja – Evropa i rezultate objavili u zborniku (286 str.). Jedna od aktivnosti u okviru ove faze odnosila se na obilježavanje/obeležavanje Andrićevog m(j)esta boravka u Gracu/Grazu: (1) postavljanje pišćeve biste ispred zgrade Instituta za slavistiku Univerziteta u Gracu i (2) otkrivanje spomen-ploče na kući (Merangasse 24) u kojoj je Ivo Andrić stanovao 1923. i 1924. tokom (a) rada u Generalnom konzulatu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, (b) doktorskog studija, koji je završio 1924. odbranom disertacije RAZVOJ DUHOVNOG ŽIVOTA U BOSNI POD UTICAJEM TURSKE VLADAVINE... Svaku fazu pra-